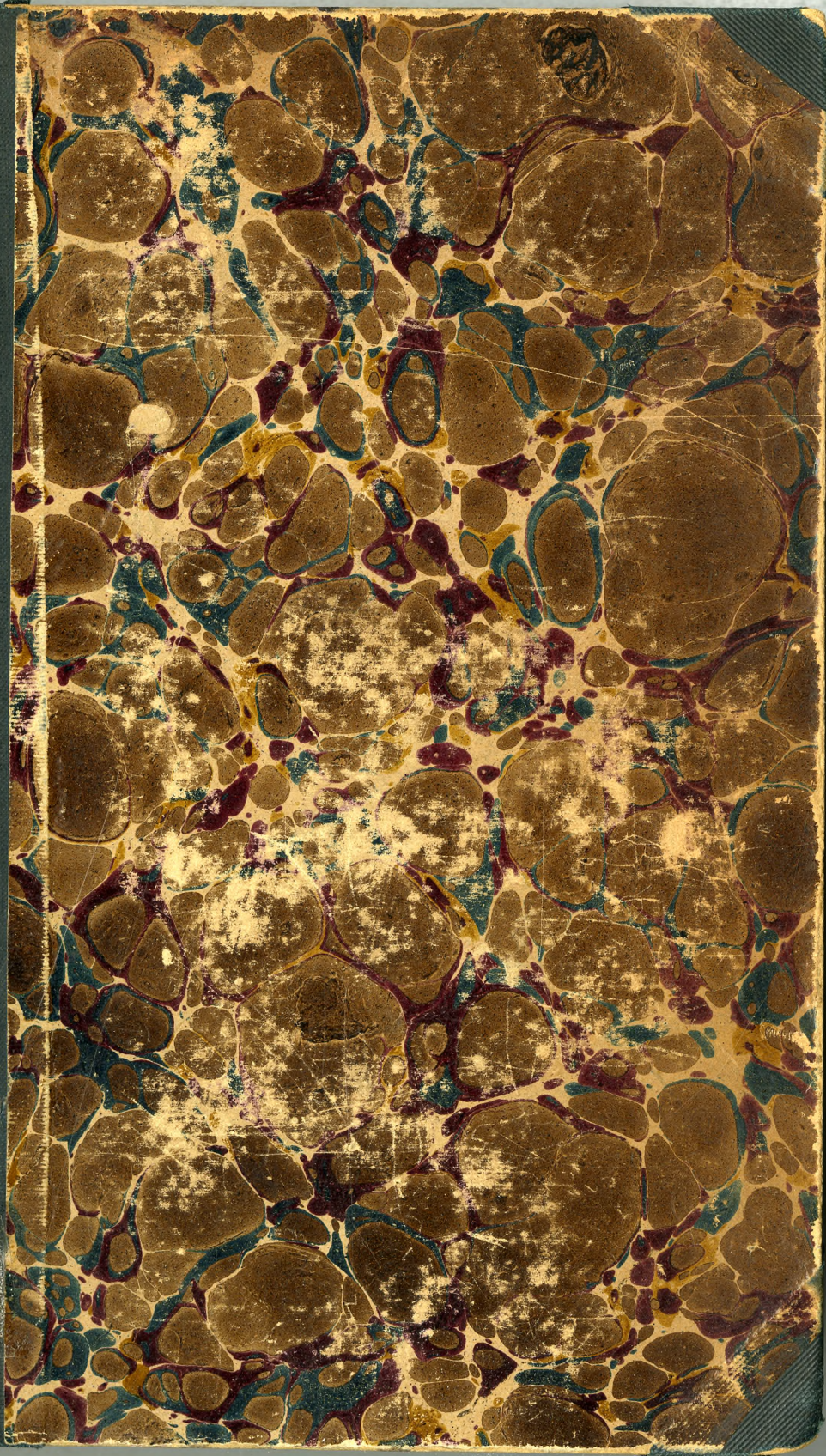

Politikai
röpiratok.

204.

204
1904

A NAGYMÉLTÓSÁGÜ

M. KIR. FÖLDMIVELÉS-, IPAR- ÉS KERESKEDELMI MINISZTERIUMHOZ

EMLÉKIRATA

A FELSŐ-MAGYARORSZÁGI VASIPAROSOK EGYLETÉNEK

A VÁM-ÜGYBEN.

4.

BUDAPEST.
LÉGRÁDY TESTVÉREK.

1876.

65720566099

DE BALLAGI GÉZA

Nagyméltóságú m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelmi miniszterium!

Kiüszöbén azon nagymérvű átalakulásnak, melyet hazánk vámviszonyaiban a legközelebb jövő eredményeként vár és remél a nemzet, nem mulaszthatjuk el kifejezni azon óhajtasainkat, melyeket az általunk képviselt iparág érdekei és szükségletei kapcsolatban a vámpolitika napirenden levő kérdésével — bennünk költenek.

Alkotmányunk visszaállítása óta jelen alkalommal először jelenünk meg testületileg, mint képviselői oly iparágnak, mely hazánk egyik elsőrendű nemzetgazdasági tényezőjeként kiválóan érdemes arra, hogy fejlődésének és megszilárdulásának minden eszközei a legkimerítőbb alkalmazásba vétessenek, és hogy az érdekei parancsolta intézkedések helyt foglaljanak a legfontosabb politikai és közgazdasági kérdések megoldására irányzott államhatalmi cselekmények kiviteli módozataiban is.

És talán épen azon körülmény, hogy a közös érdeket mindeddig nem azon vállvetett egyetértéssel támogattuk, mely a nyilvánosság előtt iparunk érdekei iránt a megérdemelt figyelmet költhette volna, talán épen azon körülmény, hogy egymás között eddigelé elfoglalt némileg elszigetelt álláspontunknál fogva nem érvényesülhetett kellőleg azon befolyás, melyet az ál-

talunk képviselt iparág államgazdászati horderejénél fogva a közgazdászati kérdések megoldásában segítségünk gyakorolni hivatva van, — szülőoka volt annak, hogy iparunk sem a kormány, sem a törvényhozás, sem a közönség előtt nem részesült az érdekeltség azon fokában, melyre azt úgy általános fontossága, mint különösen azon számos megkívántatóságok, melyeknek valósításához felvirágzása és megszilárdulása még kötve van — érdemesítik.

Nem szükséges kiemelniünk, hogy a jelenkor, mely minden munkássági ösztönt és minden munkaerőt azon zászló alatt egyesít, mely alatt „haladás“ jelszóval az anyagi jólétért való küzdelemre vezérel a polgárokat, a vas- és bányaipart már az általános ipari forgalom oly alaptényezőjének ismerte el és becsüli meg, mely nélkül meddővé lesz és meddő marad a nemzetgazdászati téren való legserényebb törekvés, mely nélkül az iparágak egymást támogató és egymást kölcsönösen emelő összehatása, a nemzetgazdászati törekvések ezen végeztélja, valósíthatatlanná válik, mely nélkül tehát a jelenkor egy nemzete sem lehetne ipar és kereskedelem, mint a jelenkorban már egyedüli vagyonosodási források által nagygyá és hatalmassá.

A vas- és bányaipar nemcsak egyik ága az őstermelésnek, nemcsak egyik ősforrása a nemzetgazdászati munkásságnak (és ez mivel sem kevésbé mint a földmivelés), de első életfeltétele mindennemű közgazdászati haladásnak, mert a vasipar szilárdságában nyeri meg minden egyéb iparág azon alapot, melyre legbiztosabban támaszkodhatik és melyen termőképességét legserényebben kifejtheti. A vasiparban birja a földmi-

velés azon emeltyűjét, mely által felszabadul természetadta röghöz kötöttségétől és szabadon mozgó iparnak jellegét ölti magára; nemcsak azért, mert a vasipar állandó fogyasztója a földmivelés terményeinek, nemcsak azért, mert a vasiparnak hivatása a földmivelő számára tökéletes eszközöket, kereskedelmi utakat és ez által a földmivelésnél nagy mérvben számba jövő szállítási könnyebbségeket teremteni, de kivált azért, mert a vasnak, mint leghasznosabb ércnek forgalma az anyagi érdekek oly irányadó szabályozóját képezi, mely az emberiség elsőrendű életszükségleteinek megszerzését nagy mértékben könnyíti vagy nehezíti.

És a vasiparnak ezen az östermelésre gyakorolt befolyásánál nem kevésbé fontos az, melyet a gyári- és kézműipar, valamint a kereskedelmi forgalom minden ágára gyakorol; miért is a vasipar kedvező viszonyai a többi iparágak szükségletein is könnyítenek, kedvezőtlen viszonyai pedig ugyan e szükségleteken nagy mértékben súlyosbitanak.

És a vasipar ezen megbecsülhetlen fontosságát korán felismerték az ipari míveltség zászlóvivői, az európai iparos nemzetek! E tekintetben csak Angliára szükséges utalnunk, mely állam évtizedeken át legnagyobb gonddal és az önzéssel határos féltékenységgel ápolta vasiparát és ez által nemzeti vagyonosságának oly alapjait rakta le, melyben az ipari és kereskedelmi jólét bámulatra ragadó magas polezára emelte népeit.

És a közgazdászati élet ezen szabályozó tényezője nálunk nemcsak hogy a kellő gondoskodásban mindaddig nem részesült, de sőt fájdalommal kell nélkülöz-nünk közéletünk irányában és nyilvánulásaiban azon

törek vést, mely vasiparunk támogatását elég komolyan és kitartóan céljául tűzte volna!

Fájdalmasan tapasztaltuk, hogy a vámügyben legutóbb országszerte megindult mozgalom közepette, mi reánk csak elvétve irányul az azt létesítő elemek figyelme, hogy a vasipar, mely a hazánk bérceiben felhalmozott kimeríthetlen éreztömegekben hatalmas alapját bírja egy virágzó jövőnek, a nyilvánosság előtt még oly érdekeltségben sem részesül, mint egyes másodrendű iparágak; fájdalmasan nélkülöztük ez alkalommal azon támaszt, melyet a sajtó világító szavaiban érdekeinknek birniok kellene, s melynek teljes hiánya a nyilvánosság érdekeletlenségének természetzerű forrása gyanánt tünt fel ez alkalommal szemeink előtt, fájdalmasan tapasztaltuk végre azt, hogy nekiünk alkalom sem adatik oly kérdésekben, mik által az általunk képviselt iparág közvetlenül érintetik, nézeteinknek érvényt szerezhetni és óhajtasainkat előadhatni, mert a m. királyi kormány által a vámkérdések megvilágítására mult év őszén összehívott szakbizottságban, hol a hazai iparágak mindegyike avatott szakférfiakban birta szószólóit, a nyersvasipar, mely mindezideig iparágunk legelterjedtebb és leglényegesebb alkotó eleme, egyáltalán nem volt képviselve!

Égető szüksége merült fel tehát annak, hogy érdekeink megóvása és az arra vezető eszközök felhasználása céljából, mi, kik távol a nyilvános áramlatok központjától honpolgári kötelességünkhöz hiven hozzájárulunk a nemzeti jóllét alapjainak felépítéséhez, és kiket épen ebbeli tevékenységünk, mely munkacrönket a legkiterjedtebb mértékben igénybe veszi, akadályoz

abban, hogy a közélet terén szakadatlanul fel-feltűnő újabb és újabb kérdések megoldásában azon befolyást, melyet iparunk javára gyakorolni magunkat hivatva érezzük, érvényesíthessük — vállvetett működésre egyesüljünk oly téren, hol a közös érdek védelmében szavainknak nyomatékot és nézeteinknek érvényt úgy is csak az egyesült fellépés szerezhethet legsikeresebben.

Ezen szempontok által vezéreltetve, megalakítottuk a „Felsőmagyarországi vasiparosok egyesületét“, mely czéljául a felső-magyarországi vasipar közös érdekeinek előmozdítását, fenntartását és minden iránybani képviseltetését tűzte ki.

Ezen czél érdekében, midőn jelen alkalommal mint egyeslet járulnánk a nagyméltóságú m. kir. miniszterium elébe, azon hazafüti bizodalommal, melylyel a nemzet anyagi érdekeiért kiválóan gondoskodó kormány férfiai iránt viseltetünk, feltárjuk bajainkat és előadjuk óhaj-tásainkat a következőkben.

Nem szándékozunk az 1867-ik évet megelőzte időbeni viszonyainkat — bár azok mély visszahatást gyakoroltak iparunk fejlődésében — e helyen érinteni, nem szándékunk azon küzdelmeket, melyeken létünk érdekében átmentünk és melyeknek megszűntével ugyszólván újból kellett teremtenünk iparunkat, a jelen alkalommal fennforgó azon kérdés eldöntésénél: valjon a jelenleg fennálló vámszerződés mennyiben óvja iparunk érdekeit? — tekintbe vétetni.

A legközelebb lefolyt tíz év az 1867-iki XVI. törvényeziklnél fogva megkötött vámegyezmény uralmát képezvén. az érintett kérdés megvilágításánál egyedül

ezen időszakra kívánunk szorítkozni s kifejtteni egyrészről azt, valjon a fejlődésiünket gátló akadályok mennyiben rővhatók fel terhül a fennálló vámviszonyoknak, másrészről azt, valjon miképen kelljen vámrendszerünknek módosulnia, hogy iparunk szabad fejlődését nemcsak meg ne akadályozza, de végczéljainak megfelelőleg előmozditsa és segélje.

Az alkotmányosság első éveiben létrejött kereskedelmi szerzödések nem óvták kellőleg iparunkat. Azok megkötésénél nem mérlegeltettek kellőleg közgazdászati helyzetünk követelményei; az ezen szerzödések által elérendő végczél: a termelőképességben, a termelés feltételeiben, a fogyasztásban és az értékesítés könnyűségében fennforgó különbözetek egyensulyozása, tehát a szerzödő felek versenyképességének egyenlősítése egyáltalán nem valósulhatott. Az 1867-ik és 1869-ik években Belgiummal, a német vámegyesülettel és Svájcczal kötött vámszerzödések, de kivált az Angolországgal 1869-ik évi december 30-án létrejött pótegyezmény a külföldi iparnak egyenes kiváltságolását eredményezték a mienk felett. A legközelebb lefolyt tíz év elengedőleg megismertette velünk fejlődésiünknek a külállamok iparával szemben elfoglalt helyzetüinkből eredő akadályait, melyek ugyan hazánk s iparunk belviszonyaira vezethetők vissza, de mindamellelt csak a vámpolitika által orvosolhatók:

Szabadjon ezen akadályok megismertetése czéljából a következöket előterjesztenünk.

Az 1867-ik év felvirradtával közéletünk kiemelkedett eddigi elnyomott helyzetéből, a vérmes remények, miket akkor a nemzet jövője iránt a haza sorsának

fordulása költött minden polgár kebelében, bennünket is eltöltöttek, és ujult kedvvel és ujult erővel fogtunk hozzá, hogy résziünk legyen azon munkában, melynek gyümölcseként a nemzeti jólét áldásai kecsegtették hazánkat.

Nem kétkedtünk akkor abban, hogy Magyarország nemzeti kormánya mindazt, mit iparunk érdekei legsürgősebben kívánnak, megteendi, és azon leend, hogy azon áldástalan idők sulya, melyekből egy reményteljes korszakba átléptünk volt, minél rövidebb idő alatt levétessék vállainkról.

Nem kívántuk és nem is kívánhattuk a kormánytól mindazt egyszerre, mi iparunk fejlődésének minden irányban alapot szolgáltatott volna, tudtuk és éreztük azt, hogy valamint mi, úgy a hazának minden polgára a kormány intézkedéseibe helyezte bizalmát, és hogy az egyelőre csak a legégetőbb kérdésekben intézkedni és csak a legnagyobb hiányokat pótolni lesz képes.

Ily legégetőbb szükségleteinket képezték akkor: közlekedésügyünk és hitelviszonyaink rendezése.

Ezeket ajánlottuk tehát akkor az újonnan alakult kormány figyelmébe, kérvén azt, hogy azon nehéz munkájában, melylyel az alkotmányos élet első napjaiban vállalai terhelve voltak, ezen, egy elsőrendű közgazdasági ágra nézve életkérdés sulyával bíró érdekeket a megérdemelt figyelemben részesítse.

Az idők folyása iparunknak valóban némi lendületet hozott. Azon élénk forgalom, mely az 1867-ik évet követő időben a hazai ipar és kereskedelem terén megindult, mi reánk is hatott. Azon időben kezdtünk

kissé szabadabban lélegzeni és iparunk jövőjét teljesen biztosítva éreztük volna, ha mielőbb létesül annak leg-hatalmasabb emeltyűje, egy érdekeinek szolgáló vasut-hálózat.

Távolról sem hittük azt, hogy ezen óhajtasunk teljese-
dése csak oly hosszú idő múlva és oly módon történend, mint ez valósággal bekövetkezett.

Mig a szomszéd Németország közlekedési vonalai megteremtésében a hazai iparnak engedhette át a legnagyobb részt, s így ipara számára szabad forgalmi utakat nyitván, ezek megteremtésében is csak saját vasiparát gazdagította és fejlesztette, addig vasutaink tekintet nélkül iparunk helyzetére és szükségleteire, rohamosan, idegen pénzzel, idegen anyaggal, idegen munkacrök által épültek.

De mig kevésbbé lényeges vasutvonalak szeltében engedélyeztettek és épültek, a mi céljainkra szolgál-
landó vonalok ügye több izben hajótörést szenvedett, úgy hogy iparunk főfészke, Gömörmegye völgyei felé csak 1872-ik évben mintegy segédkezét nyujthatta a miskolcz-bánrévei vonal, magukban ezen völgyekben pedig csak ismét 2 évvel később t. i. 1874-ik évben kezdtek lüktetni iparunk életei, az annyira óhajtott gömöri iparvasutak.

Nem akarunk e helyütt említést tenni arról, hogy mig más, nem iparos vidékek áldozat nélkül részesültek az ujkori forgalom ezen hatalmas tényezőiben, addig mi csak anyagi erőink latba vetésével érhattünk e tekintetben cél, nem akarjuk ezt említeni azért, mert hol azt a közjó és iparunk érdeke kívánta, készek voltunk mindenkor az áldozatra és erőinkhez mér

anyagi támogatásunkat sohasem tagadtuk meg ott, hol azt kitűzött céljaink elérésében szükségesnek véltük.

De az, miért ezen áldozatainkat meghoztuk és mit közlekedésügyünk javulásának természetserűi következményeként kimaradhatlannak hittünk: vasiparunk élénkebb emelkedése be nem következett.

Mert még alig kezdtek épülni a vasipar érdekeinek szolgálandó vasutak, máris vészteljesen nehezedett reánk a hitelviszonyokban kitört válság, mi által iparunk azon másik elsőrendű tényezőjében szenvedett visszahatást, melyet annak idejében az újdön alakult magyar kormánynak figyelmébe ajánlottunk volt.

Az általános pénz- és hitelválság, mely az 1873-ik év tavaszán kitört, súlyosan érintett minket is. A tőke drágulása szerfelett megnehezítette iparunk üzemét, csak legnagyobb erőfeszítéssel voltunk képesek eleget tenni a már felvállalt kötelezettségeinknek, sokat áldozatok árán felbontani kényszerültünk, még többet pedig az általánossá vált pangásnál és bizalmatlanságnál fogva a kereslet bontott fel s így egyszerre azon kényszerű helyzetbe kerültünk, hogy üzleti tőke hiányában, szerfelett magas kamatú kölcsönpénzekre utalva, a termelést lehető legkisebb mérvére reducáljuk s annak gyéren befolyó értékét főképen kölcsön vett üzleti tőkénk folyton emésztő igényeinek kielégítésére fordítsuk.

Még súlyosabbá vált helyzetünk, midőn a válság hosszantartó folyamában a tőke megdrágulásának természetserű következményeként terményeink ára annyira alászállt, hogy abból még az előállítási költséget is fedezniünk lehetetlennek bizonyult.

És ily idők nem csupán átmeneti korszakként vo-

nultak el felettiünk. Még jelenleg sem fizet meg szorgalmunk gyümölcseiért az európai piac, iparunkat még jelenleg is veszteség veszteség után, csapás csapás után éri és hiába tekintünk szét oly mentő eszköz után, mely az általános kereskedelmi lehangoltság jelen súlyos korszakában a reánk nehezedett viszonyok nyomasztó légköréből iparunkat szabadabb és kedvezőbb térre vezethetné.

Tény az, hogy jelenleg alig felét termeljük azon mennyiségnek, mit kedvező viszonyok között előállítani képesek volnánk, hogy tehát productiv erőink jelentékeny részét parlagon hevertetni kénytelenítettünk; tény az is, hogy még ezen legkisebb mérvére reducált termelésünkben is üzleti tőkénket improductive hosszú ideig benruházva kell hagynunk, sőt hogy azt leggyakrabban oly áldozatok árán kell értékesíteniünk, hogy az előállítás költségei az elért legmagasabb árt jóval felülmulják.

Pedig iparunk ezen pangása mélyen kihat egész közgazdászati életünkre!

Mert eltekintve attól, hogy iparunk évenként milliókat szolgáltat az ország legszegényebb sorsú lakóinak, eltekintve attól is, hogy nincsen hazai iparunknak oly ága, melyre hazánk úgy a természet által, mint politikai viszonyainál fogva inkább volna utalva, a vasiparnál, nem is említve azt, hogy iparunk pangása következményképen maga után vonja a vele szoros kapcsolatban álló mezőgazdasági és kivált erdőiparnak hanyatlását is, kérdenünk kell, vajon nem nyomasztóbb, nem mélyrehatóbb-e mindezeknél azon erkölcsi veszteség, melyet hazánk hitele, nemzetgazdászati érdeke,

mondhatnók állami tekintélye szenved az által, hogy jólétünk azon alapját, melyet a természet legbecsesebb ajándokaként minden rendelkezésünkre álló eszközzel felemelnünk, ápolnunk és megszilárdítanunk kellene, a nyomasztó viszonyok oly áramlatában engedjük menthetlenül elsodortatni, hol a teljes megsemmisülés zátonya fenyegetőzik?

Avagy, hogy ily messzire ne is menjünk, valjon nem erkölcsi veszteség-e az, midőn egy ország, melynek mind az önkezeibe van letéve, mi anyagi érdekének előmozdítására eszközül szolgálhat, épen oly téren, melyen munkaerőit sikeresen értékesíteni hivatással bír, mint a kezdetlegességből kiemelkedni nem tudó, kénytelen megjelenni a nemzetközi versenytéren?

Szenved tehát mindezek által az ország, mint politikai test, úgy vagyonában, mint erkölcsi nyomatkában, szenved az ország népe, melyre a közgazdasági érdekek alakulása közvetlenül kihat, de leginkább szenvedünk mi magunk, kik az iparunkat veszélyeztető nehéz időkkel, mint saját anyagi létünk fenyegetőivel küzdeni kényszerülünk!

És itt önként előtérbe lép azon kérdés, valjon mily kútforrásra vezethető vissza ezen hanyatlás, és mily eszközök által válnék az elháríthatóvá?

És ezen kérdésre annak, ki iparviszonyainkra egy elfogulatlan pillantást vet, valóban nem nehéz lesz felelnie.

Ugyanazok a mi iparunk elmaradottságának kútforrásai, melyek politikai életünk erőire oly lankasztó hatást gyakorolnak, — nem szükséges ilyenekül törvényeink, különösen pedig ipar- és bányatörvényeink

hiányait, közigazgatásunk és igazságszolgáltatásunk lassuságát és ingatagságát, a szakértő munkaerő hiányát, forgalmunk csekélységét és népiünk elszegényedését emlitenünk, — nem szükséges azért, mert ezen mélyen meggyökerezett bajainknak közéletünk minden ágára való kihatása a közvélemény napról napra ismétlődő szavaiban már megczáfolhatlanul hirdetett igazságként lebeg a nemzet szemei előtt.

Iparunk fejlődése különösen közgazdaszáti életünk két súlyos akadályába ütközik, melyeknek iparunkra gyakorolt hátrányos befolyását, annak sajátos viszonyainál fogva bővebben megismertetnünk szükségesnek látszik, ilyenekül pedig közlekedésügyünk rendezetlenségét és hitelviszonyaink kezdetlegességét nevezzük meg.

És vajha sikerülne az alábbiakban nemzetiünk sorsának intézőit meggyőződtenünk arról, hogy ezen hátrányos viszonyaink azok, melyeknek kívánalmái az iparunk érdekébeni gondoskodás minden ágában, tehát hazánk vámügyeinek rendezésénél is kiválóan figyelemre méltatandók! El volna akkor érve azon cél, melynek érdekében jelen alkalommal szavunkat felemelni bátorodunk s melynek érdekében bizalomteljesen, őszinte és az igazsághoz hű szavakban a következőket terjesztjük elő:

Közlekedésügyünk.

Közlekedésügyünk két irányban gyakorolt visszatartást iparunk fejlődésében, u. m. a tengely-fuvarozási költségek és a vasuti díjtételek magaságában.

Vasiparunktól a gondviselés megtagadta azon előnyöket, melyek a külállamok iparának lényeges előmozdítói közé tartoznak. — Mert a hazánk felső részében felhalmozott vasérczeket az ásványi tüzelőszerek telepeitől nem kevesebb mint 50—70 mértföldnyi távolság választja el, úgy hogy az ásványi tüzelőanyagok fuvarbére a nyersvas egy-egy mázsájánál 80 krtól 1 firtig menő összegre rug, a faszénért fizetett fuvarbérékből pedig a nyersvas egy-egy mázsájára 60 krt meghaladó és 80 krig emelkedő tetemes összeg szaporítja az előállítási költségeket.

Ennélfogva egy oly tényező, mely a külföldön egészen jelentéktelen, sőt számba alig vétetik, nyersterményeinket mázsánként csaknem egy forinttal megdrágítja.

Ha ezen körülmény mellett figyelembe vétetik az, hogy az előállítás második jelentékeny tényezőjét a vasércz fuvarozási költségei képezik, melyek átlag a felső-magyarországi vasiparnál az ércz termelési költségeinek nem kevesebb mint 92 száztólijával egyenlőek, teljesen felrúnik azon jelentékeny visszahatás, melyet iparunk emelkedésére a fuvarozási költségek magassága gyakorol, s ezen tények önmagokban kitüntetik azon hátrányos helyzetet, melyet vasiparunk a külföld versenyével szemben, a termelési költségekbeni egyenlőtlenségnél fogva elfoglalni kénytelen.

De a külföldi államokkali versenyünkben még nevezetesebb hátrányt róv vasiparunkra a vasuti díjtételek magassága és rendszertelensége, melyek évek óta mint ipari haladásunk akadályai tekintetnek.

Szabadjon ezen díjszabályzatok káros voltának teljes kitüntetésére a következőket kiemelniünk:

Földrajzi helyzetünk mutatja már azon utat, melyen iparunknak a belfogyasztás szükségletét felülhaladó terménykészleteivel a külföldi vasiparral legsikeresebben versenyeznie kellene.

Éjszaknak, éjszaknyugotnak és nyugotnak a fejlődés oly fokát elért németországi vasiparral állunk szemben, mely a szabad kereskedésnek önveszélyeztetés nélkül tárt kaput nyithat. — Ugyanezen irányban versenyre lép az ausztriai örökös tartományok fejlettebb vasipara is, mely nemcsak a nyugot vasfogyasztásához közelebb áll, de a kelet felé is a Dráva folyamon előnyösebb szállítási úttal bír, mint a felsőmagyarországi vasipar, tehát nemcsak előnyösebb földrajzi helyzeténél fogva, hanem iparának előrehaladottsága és rendezettebb viszonyainak segélyével inkább versenyezhetik terményeivel a nyugot piaczaín, mint mi. Ha ezek mellett még számba vesszük azon rendezett pénz- és hitelviszonyokat, az iparra nézve igen kedvező és igen mérsékelt adóztatási rendszert, a minden irányban kiterjedt vasuthálózat által nyújtott olcsó, gyors és biztos forgalmat, végre az ipari szakképzett munkaerőt és az általános államhatalmi gondoskodást és ápolást, mely tényezők közrehatása alatt nyugoti Europa vasipara felvirult és melyekkel egyenként számolnunk kell, midőn terményeinket a nyugot piaczaín értékesíteni kívánjuk, be kell látnunk, hogy nyugot felé a versenyt csak különös kedvezések mellett lehetne kiállanunk.

Utalva vagyunk tehát a kelet, délkelet- és dél felé fekvő tartományokra. A Dunafejedelemségek, Szerbia

és Törökország vasiparunknak a természet által kijelölt piacjai, de közlekedési vonalok hiányában ezek teljesen hozzáférhetlenek. Nemzetgazdasági érdekeink épen ezen irányban részesültek mindeddig a legmostohább gondozásban, téves kereskedelmi politikánk és hiányos diplomaciai képviseltetésünk épen a keleten szenvedte legnagyobb vereségeit akkor, midőn a nélkül, hogy Magyarország felé csak egy közlekedési vonal is létesült volna az Alduna tartományaiban, úgy Törökország mint Románia a fekete és márvány-tenger felé építette vasutait, ez által tárt kaput nyitván az angol tengeri kereskedésnek, mely rövid idő alatt teljesen kiszorította terményeiket a délkeleten, hová a tengerpartokról befelé nyúló vasutak olcsón szállítják azon anyagokat, melyeket mi tengelyen, tehát a legköltségesebb módon oda szállítani kénytelenítettünk.

A kelet tehát iparunk előtt teljesen zárva van, holott épen ott terjedhetne vasiparunk legszabadabban, és ott nyerhetnők meg azon állandó fogyasztót, melyet mindeddig keresve is hiába keresünk, és melyet csak az osztrák-magyar vámterület határain belül sikerült mindeddig egy-egy rövid időre és súlyos áldozatok árán megtalálnunk.

Az osztrák, cseh és morva finomító gyárak mindeddig a magyar nyersvasnak legállandóbb fogyasztói, és emélfogva leginkább számba jönnek azon áldozatok, melyeket ezen piacaink megtartása érdekében meghoznunk kell és melyeknek leglényegesebbikét a vasuti szállítás költségei képezik.

Mert a külföldi államok az ausztria-magyar vámterületen belül velünk szemben kifejtett versenye tekin-

tetében Bécsset, mint az osztrák ipar központját vevén kiindulási pontul, azon szomorú tényrt kell constataálnunk, hogy a vasuti cartellszerzödéseknel fogva a külföldi vas Belgiumból Prágáig, Kölnből Bukarestig sokkal olcsóbban szállittatik, mint a mienk Prágáig és Bukarestig, söt az angol vas olcsóbban szállittatik Triestbe, mint a mienk Budapestről ugyanoda.

Hogy tehát vasutaink dijszabályzata iparunknak a külfölddeli versenyét egyenest lehetetlenné teszi, söt belföldön is szerfelett megnehezíti, már ezekből is nyilván kiderül.

Összesítve azon fuvarbérceket, melyeket a fennebb előterjesztettek szerint a nyers vasércz és tüzelő anyagok megszerzése iparunkra róvnak, és alkalmazva ezeket a finomitott kész vasárakra, akkor ezen utóbbiaknak mázsánként 5 frt 73 krral felvett értéke mellett a fuvarberek 1 frt 52 krra, vagyis az érték 21.2 százalékal egyenlő összegre rugnak.

Ha ezen jelentékeny fuvarkölségekhez hozzászámítjuk azon vasuti vitelbért, melylyel finomitott áruink például Lembergig, hol a magyar vasat épen ugy mint Cseh- és Morvaországban, a porosz-sziléziai gyártmányok versenye éri, terheltetik, és azt átmeneti dijszabás hiányában 1 frttal veszszük fel, kiderül, hogy alig 6 frtnyi értéket képviselő terményünket mázsánként 2 frt 52 krnyi, vagyis az összes érték 44 százalékal felérő fuvarkölségek feláldozásával értékesíthetjük csak a hozzánk oly közel eső Galicziában!

Ha a külföldi árukat tekintjük, kiderül:

hogy az angol Cleveland és Newcastle finomításra

alkalmas nyersvas ára Triestben a következők által szabályoztatik:

Egy toma nyersvas ára az angol kikötőben	54 shilling
Elszállítása Triestbe a be- és kirakodással együtt	24 „

Egy toma nyersvas ára tehát Triestben 78 shilling, mely árból egy vámmázsára az ausztriai pénzláb szerint 1 frt 95 kr. esik.

A porosz-sziléziai vas ára következőleg alakul: annak ára a gyártelep helyén vámmázsként	3 m. 20 pf.
Elszállítása a határig	50 „

Egy vámmázsa ára a határon . 3 m. 70 pf.
(3 márka és 70 fillér) vagyis 1 frt 85 kr. o. é.

A lotharingiai vas ára a vámterület határán: 1000 kilo ára a gyártelepnél 57 frank	
egy vámmázsa tehát	1 frt 25 kr.
vitelbére a határig	60 „

A lotharingiai vas ára tehát . 1 frt 85 kr.
a vámterület határán.

A mi iparunk pedig a lehető legkedvezőbb viszonyok mellett 1 frt 70 krnyi termelési áron állítja ki a gyártelep helyén a nyersvas egy vámmázsját; ha ehhez hozzászámítjuk a vasuti szállítás díját, csak az ausztriai örökös tartományokba is mintegy 50 krral, akkor 2 frt 20 krtól 2 frt 50 krig emelkednek az odaállítási költségek.

Világos tehát, hogy csak a nyomasztó szükség kényszeríthet minket arra, hogy terményeinket átlag

2 frt 20 — 2 frt 40 krnyi árért már évek óta értékesítsük, és világos ez annál is inkább, mert iparunk legjelentékenyebb része a fennebbi számítás szerinti áron nem képes terményeit előállítani, hanem a fennebbi költségeknek még 10—20 százalékával többet kénytelen egy-egy mázsa nyersvas termelésére fordítani.

Ha mindezek után tehát figyelembe vesszük azt, hogy a külföldi vasipar a mienkhez képest hasonlíthatatlanul kedvezőbb viszonyain felül még a távolságot is, mely azt piaczeitől elválasztja, sokkal könnyebben győzi le, mint mi, akkor kétségbevonhatlanná lesz, hogy vasuti díjszabásaink hátráltatják iparunkat leginkább a szabad verseny kifejtésében és hogy egyedül ezéltévesztett vasuti tarifa politikánk hibájául rovandó az fel, hogy például a lotharingiai nyersvas egy vámmázsája mintegy 120 mértföldnyi távolságtól a vámterület határvonaláig 60 krért, a mi vasunk pedig Gömörből Bécsig 69 mértföldnyi vonalon nem kevesebb mint 50 krnyi, tehát hasonlíthatatlanul magasabb díjért szállítatik.

Ilyen aránytalanságok világos bizonyítékai annak, hogy iparunk érdekei az érvényben lévő vasuti díjszabások hátrányaitól súlyosan szenvednek. Pedig ezen hátrányok nemesak minket, de vasutainkat is érintik, mert azokat jövedelmezőkké csakis a tömeges forgalom és távolról sem a magas szállítási díjakk tehetik, és éppen a bánya- és vasipar terményeinek tömeges forgalma, — mely azonban ezen termények tetemes súlyához viszonyított csekély értéke mellett a legmérsékeltebb szállítási díjaktól feltételeztetik — volna hivatta arra,

hogy vaspályáink jövedelmezőségére lényeges befolyást gyakoroljon.

Hogy ezen szempont vasutaink átmeneti és kötelmi díjszabásainak megállapításánál mindeddig irányadóul nem szolgált, annak oka részint abban keresendő, hogy ezen érdekeink sem mi magunk, sem az arra hivatott iparkamaráink részéről mindeddig illetékes helyen elegendőleg nem hangsúlyoztattak, részint pedig abban, hogy a magas kormánynak ebbeli törekvései elébe a vasutak engedélyezésében és a kamatbiztosításban mindeddig követett rendszer gátat vetett. Mert míg az önerőikre utalt külföldi vasutak a bánya- és gyáripár forgalmán minden módon könnyítettek s az ez által tömegessé vált forgalomban saját magok is legbiztosabban támogató jövedelmi forrásukat bírják, a kamatgarantia kényelmes alapjára támaszkodó vasutainkat mi sem korlátozhatja abban, hogy pl. nyersvasterményeknek egész kocsirakatokbani szállításaért mázsánként és mértföldenként nem kevesebb, mint 1·6 krajczárt szedjenek, vagy pedig az iparunk üzeméhez szükségelt anyagoknak, mint pl. a faszénnek szállítását magas díjtételeik által szerfelett nehezítsék; ez által pedig terményeink sok millió mázsányi és mértföldnyi forgalmában óriásivá válik azon költségkülömbözet, mely a külföld iparával szemben hátrányképen nehezedik a mi iparunkra és mely versenyképességünket a külfölddel szemben kell, hogy megsemmisítse.

Hogy ezen bajaink csakis a most követett vasuti politika irányában és a fennálló díjrendszerben bekövetkezendő átalakulás által — tehát csak huzamosabb idő múlva — lesznek orvosolhatók, az kétségtelen; egy-

előre tehát ezen sajnós helyzeten csakis a vámügyben nyújtandó előnyök segíthetnének.

Hitelviszonyok.

Iparunk jelenlegi pangása, mint már azt fennebb hangsúlyoztuk, kiváltképen pénz- és hitelviszonyaink rendéztelenségében találta kutforrását, mert mi távol vagyunk még attól, hogy az európai pénzpiacz felett elvonuló válságokat szilárdan kiállhatnók, iparunk még nem nyert annyi belső erőt, még nem fejthetett ki annyi önállást, hogy leglényegesebb segédforrásai egyikének apadását könnyen és mélyreható következmények nélkül elviselhetné. Távol vagyunk még különösen attól, hogy a pénzválságok idején képesek lennünk oly tartózkodó állást elfoglalni, mely iparunk érdekeit az általános áramlatban leendő elsodortatástól megóvná. Arra vagyunk utalva, hogy terményeinket minden időben és a legkedvezőtlenebb viszonyok között is értékesítsük és ekképen törekedjünk az iparunk szükségletei és a rendelkezésünkre álló csekély üzleti tőke között a pénzválságok idején mindenkor megzavart egyensúlyt, gyakran súlyos áldozatok árán, nem hogy helyrehozni, de csak némileg pótolni is!

Egészséges alapon nyugvó és politikai tekintetektől meg nem szorított független bankhitel nálunk mint minden iparág, úgy a vasipar fejlesztésének is elkerülhetlen feltétele. Hazánk földjén a gondviselés legbőkezűbben ültetné el a természet áldásait, mi birunk az

őstermészet mindazon kineseivel, melyek egy nemzet anyagi nagyságának alapjaitul szolgálhatnak, de nem rendelkezünk azon segédtényezőkkel, melyek ezen cél elérésére irányzott törekvéseinket támogathatnák s mely segédtényezők legfontosbbikát a tőke és hitelviszonyok szilárdsága képezi.

Hazánk, mint kiválólag őstermelő ország, tőkékben vajmi szegény, s a mi csekély pénzerőt a közgazdaszat fejlődése mindeddig nálunk teremtet, azt mezőgazdaságunk még mind e mai napig is kielégítetlen igényei emésztették fel, az iparnak és kereskedelemnek pedig abból vajmi csekély rész jutott. A mi iparunk is nélküli mindeddig az állandóan befektetett szilárd tőkét, sőt ily pénzerővel iparunk csak évek múlva, midőn országos hiteliink megszilárdulása és belviszonyaink rendezésében gyökerező bizalmánál fogva a tőke az ipari érdekek felé forduland — fog rendelkezhetni, mindaddig tehát forgó- és üzleti tőkénk megszerzése tekintetében a b a n k h i t e l közvetítésére lesziünk utalva.

S mily ingadozó és megbizhatlan a mozgó üzleti tőke ezen alapja, — mily kevésbé felel meg a bank-hitel — s különösen bankügyünk jelen helyzete az ipari és kereskedelmi forgalom igényeinek, azt eléggé sajnosan bizonyítják a már 3 év óta dúló pénz- és hitelválság okozta megmérhetlen veszteségek, és évek óta hangoztatják a hazai ipar és kereskedelem leghivatottabb képviselői.

S a közgazdasági élet minden rétegeiben úgy, mint a törvényhozó és irányadó körökben is oly vissza-

utasíthatlan már azon szükség érzete, hogy iparunk és kereskedelmünk érdekei a bankkérdés gyors és megfelelő megoldásában lelhetik fel egyedül azon mentő eszközt, mely azokat a most elfoglalt helyzet nyomásai alul felszabadítaná, hogy mi az e tekintetben megindult örvendetes mozgalom sikerét ohajtva várván, e helyütt csak azon kíváncsiunk tolmácsolására vélünk szorítkozhatni, miszerint mi a bankügyet az Ausztriával egyértékű pénzjegyek alapján, azonban hitelérdekeinknek teljes függetlenítése mellett, ohajtánók rendeztetni, s ha erre nézve hiteligényeinknek megfelelő egyetértés nem létesülhetne, akkor egy központi magyar független bank lenne csak képes iparunk számára a hiányzó mozgó tőkét megteremteni.

Jelenlegi hitelviszonyainkban — mint már fennebb említettük — egyik kutforrása rejlik vasiparunk bajainak és hanyatlásának, mert hátrányképen nehezedik iparunkra azon különbözet, mely a tőke és hitelviszonyok tekintetében köztünk s a külföld ipara között fenforog, s mely versenyképességünket a külfölddel szemben nagy mérvben csökkenti. Mig például Németországban az ipari üzletőkke 3 - 4 százalék mellett bőven megszerezhető, nálunk az ipar tőkéit 9—10, sőt még ennél is magasabb kamatláb árán vásárolja meg, s ezen hátrány súlyát annál fájdalmasabban kell éreznünk, mert ebbeli viszonyaink javulása a fenforgó, és általunk távolról sem kicsinylett nehézségeknél fogva a legerőteljesebb törekvések daczára sem egyhamar várható.

Es ilyen, vasiparunk szabad mozgását lenyűgöző sajnós viszonyok ellenében csak palliatív értékű mentő eszköznek tekinthető a felsőmagyarországi vasiparosok együletének önfentartás ösztönéből eredett azon elhatározása, hogy megalakításának egyik főczéljául egy kizárólag saját ipara érdekeinek szolgálandó hitelegylet létesítését tűzte ki, mert a bankhitel mai állása mellett ezen vállvetett szövetkezés csak egyeseket fog mentetni végveszélyektől, de iparunk idültté vált bajait nem orvosolandja s a külföld fejlett iparával szemben fennforgó különbözeteket ki nem egyenlítendi, — miért is e tekintetben megfelelő segílyt csakis a vámpolitika részéről nyújtandó védelemben nyerhetiünk.

A fennebb előterjesztettek után nem szükséges ismételnünk, hogy a vasipar terén hazánk a külállamok oly versenyével lép szembe, hogy megfelelő vámvédelem nélkül ezen iparág nálunk egyáltalán nem létezhetnék. Azon óriás vasmennyiségen felül, melylyel a dúsgazdag Anglia a contingenst évenként elárasztja, hatalmas vasiparral bírnak még Belgium, Franciaország és Németország, mely államok oly kedvező közgazdasági viszonyok által támogattnak vasiparuk terjesztésében és ennélfogva terményeik olesósága tekintetében az előhaladottság oly fokán állanak, hogy tekintettel kezdetleges közgazdasági viszonyainkra a mi iparunk megsemmisítésével egyértelmű volna már ma a szabad kereskedelem hangzatos elvének a vasipar terén való meghonosítása.

A szabad kereskedés elve leginkább hazánk földmivelő osztálya részéről hangsúlyoztatik. — Azon termékeny erőt, melyet az anyatermészet hazánk talajába fektetett, leginkább úgy vélné földmivelő osztályunk kizsákmányolhatónak, ha bő terményeinket egészen szabadon és akadálytalanul vihetnők a külföld piaczaira.

Ezen nézet azonban téves, és ilyenek ítélték azt már ugy a tudomány, mint a kereskedelmi élet emberei, mert időnkénti tömeges kivitel által a nemzetgazdászati tényezők egyike s másika emelkedhetik ugyan virágzásra, de csak egy időre, mert ahhoz, hogy belsőleg megerősödjék és virágzása állandóvá váljék, szükséges az összes nemzetgazdászati productiv erők összehatása és intensív iránybani kifejlődése.

Angolország példája mutatja, hogy a nemzeti jólét alapja az őstermelésnek ipari irányban fejlődő intensitásában lelhető fel egyedül. Ezen ország pedig kiváltképen azon gondos vámvédelemnek, melylyel iparát féltékenyen ápolta, köszöni anyagi nagyságát.

A szabad kereskedés hirdetőinek második érve az, hogy az ipari termények tömeges behozatala azokat olcsóvá teszi és lehetővé teszi azoknak könnyű megszerzését.

Szabadjon ezen érv czáfolatára iparunk legujabb történelméből csak a következőket idéznünk :

A jelen vámszerződést megelőző időszakban vagyis az 1867-ik évig a finomító vasra 2 frt 10 krnyi behozatali vám volt kivetve, tehát 85 krral magasabb a mostaninál, mégis a finomított vas ára ez időben nem-hogy emelkedett, de 10 frt 5 krról (1862-ben) 6 frt

44 krra (1866-ban) szállott alá; az 1867-ik évben kötött vámszerződéssel egyidejűleg a behozatali vám 1 frt 25 krra mérsékeltetvén, nemcsak hogy a vásarak csökkenését nem eredményezé, de azok 1867-ik évtől 1873-ig 6 frt 44 krról 11 frt 6 krra emelkedtek, a kisebb vámtétel tehát a vas árát drágítá, a nagyobb pedig a vascikkek árára mérsékelő befolyással volt.

Hasonló eredményhez jutunk, ha az 1867-ik évtől 1874-ik évig terjedő időközben az osztrák-magyar vámterületre behozott vasárak mennyiségét a vásáraknak ezen időközben tapasztalt hullámzásaival egybevetjük. — A behozatal volt:

1868-ban	4.658,726	mázsa	31.992,553	frt értékben
1869 „	7.300,574	„	50.420,307	„ „
1870 „	7,144,695	„	51.652,603	„ „
1871 „	8.150,739	„	59.858,830	„ „
1872 „	8.382,680	„	63.784,029	„ „
1873 „	6.707,931	„	53.855,811	„ „
1874 „	2.281,114	„	29.124.751	„ „

Összesen tehát 44.626,459 mázs. 339.988.884 ft értékben, miből kitűnik, hogy a vasbevétel 1871 és 1872-ik évben legnagyobb, 1874-ben pedig legkisebb volt, holott 1871—1872-ben a vásarak mindeddig hallatlanul magasán állottak, 1874-ben pedig annyira alászállottak, hogy iparunk csak veszteségek árán értékesítheté terményeit.

A vámtételeknek tehát a belföldön, hol saját iparunk mozog, nincs befolyásuk a vásarak alakulására, mert a magasabb vámtételek uralma alatt a finomított vas elesőbb áron kelt, míg a mérsékelt vámok kedvez-

ményei alatt behozott tömeges vaskészletek ára rövid 7 év alatt nem kevesebbel, mint mázsánként 4 frt 62 krral emelkedett.

Ezekből kiderül, hogy a tömeges behozatal sem csökkenté a vastermények árát, a fogyasztó közönség tehát mindazon esetben, ha szükségletei fokozódnak, ki van téve annak, hogy szükségleteit az alacsony vámok daczára is drágán fizesse, minélfogva a fogyasztó közönségre kiváló érdekkal bir az, hogy a belföld vasipara a külföld áramlatainak befolyásától függetleníttessék, és — ha kell még védvámok ideiglenes alkalmazása által is — oly biztos létalapokra fektetessék, hogy a belfogyasztás mindinkább növekedő szükségleteit idővel önerejéből kielégíthesse.

Mert megmérhetlen káros hatásu oly visszás helyzet, melynélfogva évenként milliónyi tőkét vonjon ki ugysis pénzszegény hazánkból a külföldi ipar, holott mi kedvezőbb viszonyok segélyével önmagunk képesek volnánk a vasfogyasztás igényeit kielégíteni, ezen tőkét tehát kétszeresen gyümölcsözővé tenni. Ha azon milliók, mit vásárunk fejében hazánk évenként fizet, a mi iparunk javára esnének, nemcsak hogy iparunkat belső erejében szilárdítanák, hanem a nemzeti vagyonosodás és jóllét emelése körül oly hathatós előmozdító tényezőül szolgálnának, mely közgazdaszatunk minden egyéb ágára, kivált pedig a földmivelésre jótékonyan visszahatna. Mert lehet-e biztosabb s állandóbb fogyasztója a földmives terményeinek egy belföldi virágzó iparnál, munkásainak és családjaik ezreivel, kik foglalkozásuknál fogva a földmivelésből kizárva s életszükségleteiket pénzért vásárolni kénytelenek?

Magyarország vasipara pedig bir mindazon előfeltételekkel, melyeknél fogva nagygyá lehetne, de épen ezen jövőendőben ígérkező virágzása érdekében kell, hogy jelenlegi fejlődő korszakában a külföld versenyétől megóvassék, mi az államhatalmi gondoskodás tárgyát képezvén, azon biztos reményt tápláljuk, hogy a kezdet nehézségeivel küzdő, de nagy erő kifejtésre képes vasiparunk érdekei a vámkérdés kiűszöbön lévő megoldásánál gondos figyelemre fognak méltattatni.

Az ausztriai örökös tartományok vasipara nemcsak régibb a mienknél, nemcsak fejlettebb ennél, de különösen előnyös helyzetben van a mienk felett azon mindinkább általánossá váló komoly törekvésnél fogva, mely az ausztriai tartományokban az ipar minden ágában már is gyümölcseit megtermette, és a forgalom és ipari tevékenység azon magasabb mértékében, mely ott a mienket messze tulszárnyalva már meghonosult, hogy röviden fejezzük ki magunkat, az ausztriai örökös tartományok vasipara mindazon előnyökkel bir a mienk felett, melylyel egy kiválóan iparos ország egy iparága egy agricultur ország ugyanazon ága felett birhat.

Magyarország kiválóan nyerstermelő ország, valamint általában, úgy a vasipar terén is. Mi nem birunk elegendő finomító gyárakkal, melyek terményeinket itthon feldolgoznák, kénytelenek vagyunk nyersterményeinket értékesítés végett más országokba vinni, ilyen pedig kiválólag Ausztria, mely ezen hátrányos helyzetünkől jelentékeny hasznót is húz. Hogy csak azon hátrányt érintsük, melyet a vasuti anyagoknak az osztrák finomító gyárakból behozatala által ipar-

runk világos veszteségként szenved, legyen szabad megjegyeznünk, hogy 800 mértföldre terjedő vasuthálózatunk évenként ezer és ezer mázsá sinpótlékot igényel, mely néhány év múlva több százezer mázsára emelkedend, ezzel szemben pedig iparunk azon abnormis helyzetet elfoglalni kénytelen, hogy nyersvasát az ausztriai örökös tartományokba mázsánként 60—70 krnyi költséggel csak azért szállítja, hogy az abból készült sinekért azon összegben felül, melyet az osztrák vasiparnak mint nyereséget juttat, az országba visszaszállításuk költségei fejében ismét 60—70 krnyi vitelbért fizessen.

Nyilvánvaló tehát, hogy miután az osztrák-magyar monarchia két felének vámvonallakkal való elkülönítését a kormány intencióiból és a nemzeti közvélemény jelentékenyebb részének nyilatkozataiból vont következtetésünk nem engedi várnunk, mi tehát a vámvédelemnek csakis ugyanazon fokában részesülhetünk, mint az ausztriai örökös tartományok vasiparosai — a mi iparunk még inkább szorul ezen államhatalmi gondoskodásra és belső erejének fejlesztésére irányzott egyéb ápolásra, mint az ausztriai örökös tartományoké.

Mégis az osztrák vasiparosok egyeteme a múlt év őszén tartott közgyűlésén határozatilag kimondta, hogy a jelenleg érvényben álló behozatali vámtételek káros befolyással lévén az ausztriai vasipar érdekeire, ezen vámtételeket felemelendőknek tartja és ily értelemben az osztrák ministeriumnál kérvényezni fog.

Nem akarunk iparosszomszédjaink ezen tényére, mint érvelési súlypontra hivatkozni azon fennebb elő-

terjesztett állításaink igazolásában, hogy mindeddig nem részesültünk az államhatalom azon gondoskodásában, melyet iparunk érdekei megkívánnak. Ha az ausztriai tekintélyes ipar képviselői keveselik azon védelmet, melyet kormányuk nekik gyors és pontos közlekedés behozatala, magánjogi és ipari viszonyaik rendezése és hitelviszonyaik szemmeltartása által még akkor nyújtott, midőn a magyar vasipar ugyszólván még nem is létezett, akkor a magyar vasiparnak hallgatásában is kell, hogy félreismerhetlenül szembetűnjenek azon gyengeségei, melyek virágzásra emelkedésében gátolták és gátolják.

Azért tartózkodunk attól, hogy helyzetünket továbbra is, és különösen az ausztriai vasipar által támasztott ezen kíváncsi szempontjából összehasonlitsuk iparosszomszédaink helyzetével s megelégszünk azon tény konstataálásával, mely mindezekből fényesen kiviláglik, hogy t. i. nemcsak a mi iparunk színvonalán, de magasan azon felül álló vasipar is kiváló védelemre és ápolásra szorul, hogy szükségletei minden irányban kielégítve tűnjenek fel és hogy azon productiv erőt, melyet magában rejt, a maga teljességében kifejthesse.

Ezen védelmet pedig iparunk csakis oly behozatali vámtételek által nyerhetné meg, melyek a hazai és külföldi vasipar közötti termelési és forgalmi különbözetet kiegyenlíténék, tehát kiegyenlítési vámtételek által, melyeknek behozatala egyértelmű volna a mostani elégtelen védelmet nyújtó behozatali vámtételek felemelésével.

Az e tekintetben tett és statistikai adatokra fektetett számításaink eredményeképen van szerencsénk

megjegyezni, miszerint ha ezen kérelmiünknek hely adatnék, a most fenálló vámtételek a nyersvasnál mázsánként 50 krra, a finomított vasnál pedig 1 frt 50 krra lennének felemelendők.

Midőn ily vámvédelembeni részesülésünket kérjük, csak a legszükebbre szorítkozunk és távol maradunk attól, hogy — noha erre iparunknak szüksége volna — a védvámok alkalmazását kérelmezzük.

A védvámok alatt fejlődött az iparos nemzetek vasipara óriássá. Az 1713-ik év óta alkalmazta Anglia a védvámot, mert akkor kezdődött a pirszeni vastermelés, melyben Anglia már akkor jövőbeni ipari nagyságának alapját felismerte, 1718-ban 1 frtnyi behozatali vám óvta az angol vasipart, 1782-ben az 1 frt 40 krra, 1797-ben 1 frt 60 krra, 1802-ben 1 frt 87 krra, 1805-ben 2 frt 50 krra, 1808-ban 2 frt 70 krra, 1825-ben 3 frt 25 krra, idegen hajók által behozott árukra nézve pedig 3 frt 95 krra emeltetett, és ezen példátlan magas vámok védelme alatt a vastermelés 100 év alatt 1.346,000 mázsáról 12 mil. mázsára, vagyis nem kevesebb mint 891 százalékkal emelkedett.

És csak akkor, midőn a belföldi szükségletet a belföldi termelés teljesen fedezte, törültetett el a ván és vitetett a felesleg külföldre. Ezen időponttól és egy nappal sem előbb váltak az angolok a szabadkereskedés elvének hirdetőivé.

Ha már most figyelembe vesszük, hogy Ausztria-Magyarország vasbevitelére óriási és mint fennebb előterjesztetett 1873. évben nem kevesebb mint 53.855,000 frtnyi értékű 6.7 millió mázsányi terményt értékesített nálunk a külföldi ipar, — ha tekintetbe vesszük

továbbá, miszerint a legpontosabb számítások tudvalevő eredménye tanúsítja, hogy a vasipar terményei értékek 75 százalékát a munkacrő jutalmazására juttatják, természetesenek kell látszani, hogy a külföld minden áron oda fog hatni, hogy az ausztriai-magyar vaspiacz feletti uralmát megtartsa, mert itt csak 1873-ik évben nem kevesebb mint 40 millió forintnyi munkabérben részesültek a külföld munkacrői, mely 40 millió forint a mi közgazdasáztunkra nézve tiszta veszteség.

Mindamellett a mostani elégtelen vámvédelmi viszonyokból oly átmenetet teremteni, mely egyszerre minket az éjszakamerikai, vagy franciaországi vasipar kiváltságos, de elzárt álláspontjára helyezne, nem tartjuk a czélszerűséggel megegyezőnek.

Az előterjesztettekben, ugyhiisszük, teljesen megfeleltünk a femebb feltett kérdésekre, szükségesnek látszik azonban mégis az azokra adott feleleteket röviden összefoglalva a következőkben összegeznünk :

Első kérdésünk volt: valjon mennyiben rovatik fel terhül a fenálló vámviszonyoknak a fejlődésünket gátló akadályok?

Ezen kérdésre, hivatkozással arra, hogy közgazdasági életünk azon tényezői, melyek iparunk érdekeire befolyással vannak, általánosságban véve nem kedvezőek ;

hogy iparunk ezen tényezők befolyása alatt még távolról sem szilárdulhatott meg annyira, hogy minden lehető védelem alkalmazását szükségképen meg ne kívánná ;

azon értelemben feleltünk meg, hogy ezen kezdetleges viszonyainkra való tekintettel a t, mit versenyképességünk emelése körül a védvám nekünk megadni hivatva volna, hogy t. i. Magyarország ipari érdekeltisége és azon tőkéje, mit a vasipar terményeinek fogyasztása által forgalomba hoz, — a honi vasipar felé fordíttassék, — vámviszonyaink végeredményeképen mindeddig el nem értük.

Azon második kérdésünkre pedig: valjon mi képen kelljen vámrendszerünknek módosulnia, hogy iparunk szabad fejlődését előmozdítsa és segítse, ugyancsak a fennebbi tekintetekből és különösen figyelemmel arra, hogy iparunk jelenleg oly átalakulási korszakát éli, melyben a gondos ápolásra inkább mint valaha szorul — olyképen feleltünk meg, hogy miután köztudomás szerint ki nem fejlett vasiparunk hazánk vasszükségleteinek fedezésére távolról sem elegendő, és ennél fogva magában Magyarország vasfogyasztása, ha az saját honi terményekre utaltatnék, iparunkat magas mértékben támogathatná, vámrendszerünk oly módosulását kell kívánatosnak tartanunk, mely kiegyenlítő vámtételek behozatala által azon különbözetet, mely mindeddig a külföldi vasipar és a mi iparunk versenyképességében fenforog, megszüntetné és azon előnyöket, melyekkel a külföld felettünk mindeddig bír, iparunknak a vámvédelemben nyújtandó előnyei által egyenlősítené.

Ezek alapján tehát csatlakozva az örökös tartományok vasiparosai által kifejezett ohajtásokhoz, azon alá-

zatos kérelemmel járulunk a nagyméltóságu miniszteriumhoz:

1. hogy az ausztriai-magyar monarchia ismét kereskedelmi önállásra emelkedhessék, és hogy ugy mint Francia-, Oroszország, vagy az éjszakamerikai egyesült államok a kereskedelmi politika tekintetében mindenek felett önérdékeit előmozdittassa, az 1876. és 1877-ben lejárandó összes kereskedelmi szerződések ne újittassanak meg, illetőleg mondassanak fel.

2. hogy az új vámdíjtételek — tekintettel az ausztriai-magyar monarchia és a külföld termelési feltételei közt fenforgó különbözetre — a nyersvas egy-egy mázsájánál legalább 50 krban, a finomított vasnál pedig legalább 1 fnt 50 krban állapittassanak meg.

Nagyméltóságu magy. kir. földmivelés-, ipar és kereskedelmi ministerium! A fennebbieken csak azon főbb és fontosabb fogvatkozásainkat lepleztük le, melyekben iparunk szenved, — mert nem tartjuk alkalminak jelenleg mindazt, mit iparunk nélkülöz és mi arra lankasztó hatást gyakorol — emliteni és megvilágítani.

Bizunk abban, hogy a fennebb előadatokban elegendőleg indokoltuk előterjesztett ohajtásainkat. És különösen bizunk abban is, hogy a nemzeti jóllét érdekében azon törekvésünk, melylyel meggyőződésünket őszintén kitárjuk, a nemzet javoltaért működő kormány részéről azon legszebb elismerésben részesülend, mely az iparos polgár egyszerü szavait az államhatalom kép-

viselőitől éri akkor, midőn azokat az anyagi érdekek előmozdítására czélzó legfontosabb intézkedések tételénél is figyelemre méltatják.

Kelt az 1876. évi márczius hó 20 án Budapesten tartott választmányi gyűlésiünkben.

Mély tisztelettel

A nagymélt. magy. kir. földmivelés-, ipar- és kereskedelmi ministeriumnak

alázatos szolgálai

A „Felső-Magyarországi Vasiparosok Egylete.”

